

Мулик Ярославна

аспірант

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних складних умовах господарювання розробка методів оцінки фінансової безпеки підприємств набуває особливої важливості та значення. Адже нинішні умови господарювання характеризуються нестабільністю та невизначеністю у соціально-економічній сфері нашої країни, що призводить до зростання економічних, фінансових та інших ризиків на підприємстві. Тому цілком закономірною є спрямованість сучасних вітчизняних досліджень в галузі аналізу фінансової безпеки на пошук нових підходів щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємств.

В економічній літературі зустрічаються різні методики оцінки рівня фінансової безпеки підприємств, проте серед них немає загальновизнаної. Пропоновані підходи, системи показників, які б оцінювали фінансову безпеку підприємств, характеризується різноманітністю, важко піддаються структуризації, а значна кількість показників, як і методик взагалі, не завжди несе необхідне інформаційне навантаження [2]. Так, науковці пропонують проводити оцінювання рівня фінансової безпеки із застосуванням графічного підходу, методу бальних оцінок, критеріальних показників, кластерного аналізу тощо [3].

На сьогодні найкомплекснішим і найструктурованішим можна визнати підхід, запропонований І.О. Бланком, на думку якого аналіз (оцінка) фінансової безпеки – це процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою визначення рівня захищеності його фінансових інтересів від загроз і виявлення резервів його

підвищення [1]. Науковець пропонує такі основні види аналізу фінансової безпеки діяльності підприємства в залежності від застосовуваних методів: горизонтальний; вертикальний; порівняльний; аналіз фінансових коефіцієнтів; інтегральний.

Найбільш поширеною у використанні є інтегральна методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, що передбачає синтезування фінансових індикаторів в комплексні конструкції [2]. Індикатори розглядаються як порогові значення показників, котрі характеризують діяльність підприємства в різних функціональних областях, що відповідають певному рівню фінансової безпеки. Інтегральна методика базується на використанні коефіцієнтного методу, істотним недоліком якого є відсутність нормативних значень більшості використовуваних коефіцієнтів, а також та обставина, що зміни величин відносних коефіцієнтів у динаміці не можуть бути правильно інтерпретовані, оскільки і чисельник, і знаменник будь-якого коефіцієнта змінюються у часі.

Суттєвим елементом оцінки фінансової безпеки підприємств є вибір комплексу показників, на базі яких може бути зроблений висновок про ступінь фінансової безпеки підприємства. Цей критерій повинен оцінювати рівень фінансової безпеки на підприємстві, а не лише констатувати її наявність [5]. Серед науковців та практиків не існує єдиної думки відносно сукупності показників, що характеризують діяльність підприємства і відповідають певному рівню його фінансової безпеки.

Так, наприклад в дослідженні [4] рівень фінансової безпеки характеризується показниками прибутковості - коефіцієнти рентабельності активів, власного капіталу, продукції, діяльності, загальної; ділової активності - коефіцієнти оборотності активів, дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, матеріальних запасів, власного капіталу, рентабельності активів; фінансової стійкості - коефіцієнти автономії, фінансування, забезпеченості власними оборотними коштами, маневреності власного капіталу.

Зустрічаються і інші методики оцінювання фінансової безпеки підприємства, які навпаки, не загромождено розрахунковими показниками. Вони не трудомісткі, але є вузько направленими, бо характеризують лише фінансову стійкість підприємства, чи платоспроможність, чи ділову активність, чи прибутковість, які є складовими фінансової безпеки, а тому не можуть надати повну картину про її стан [3].

Ще одним методом оцінки фінансової безпеки підприємства є метод ранжування. Його сутність полягає в тому, що оцінка фінансової безпеки підприємства розраховується в балах як сума добутоків рейтингу кожного показника на клас, який визначається в залежності від значення нормативного показника, тобто оцінка рівня фінансової безпеки підприємства базується на використанні рангових ознак [4].

Для оцінки фінансової безпеки пропонується також використовувати метод, який відображає принципи та умови програмно-цільового розвитку та управління, а саме, програмно-цільвий метод. Відповідно до цього підходу оцінка фінансової безпеки підприємства базується на інтегруванні сукупності показників, що визначають фінансову безпеку. При цьому використовується декілька рівнів інтеграції показників і такі методи їх аналізу, як кластерний і багатовимірний аналіз. Такий підхід відрізняється високим ступенем складності аналізу, що проводиться з використанням методів математичного аналізу. Цей підхід передбачає: формулювання проблемної ситуації; визначення фінансової безпеки, а саме, мети та завдань; розробка програми реалізації сформульованої політики [5].

Отже, оцінка методичних підходів до аналізу рівня фінансової безпеки підприємств свідчить, що на практиці зустрічаються різні методики, які мають свої переваги та недоліки. При виборі методики оцінювання слід пам'ятати, що управління фінансовою безпекою підприємств залежить від обґрунтованого використання методів оцінки її рівня як бази й інструменту контролю, планування та здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства. Діяльності підприємств властиві різні загрози, тому з метою

визначення поточного рівня фінансової безпеки підприємства доцільно проводити детальний аналіз загроз негативних впливів на фінансову безпеку підприємств і можливих збитків, а також існуючої на підприємствах системи аналізу для оцінювання результатів його діяльності.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга; Ника-Центр, 2004. – 784 с.
2. Бондаренко Є.К. Визначення стану фінансової безпеки підприємств сфери матеріального виробництва / Є.К. Бондаренко // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2012. – № 2. – С. 94-103.
3. Погосова М.Ю. Аналіз методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / М.Ю. Погосова, В.С. Лебедева В.С. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Economics/25751.doc.htm
4. Семченко О.О. Методичні підходи щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / О.О.Семченко. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_NND_2012/Economics/10_105908.doc.htm
5. Тельна Т. О. Методичні підходи щодо оцінки рівня фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Т.О.Тельна - Режим доступу: <http://intkonf.org/telna-to-metodichni-pidhodi-schodo-otsinki-rivnya-finansovoyi-bezpeki-pidpriemstva/>